Stuk **42** (2004-2005) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

4 januari 2005

KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

JAARVERSLAG

2003-2004

GEDACHTEWISSELING

VERSLAG

namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door heer Werner Marginet

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames An Michiels, Marie-Rose Morel, de heren Joris Van Hauthem, Jurgen Verstrepen;

mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Temsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van Der Borght;

de heren Jos Bex, Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijck.

Zie:

42 (2004-2005)

– Nr. 1: Jaarverslag

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie had op 16 december 2004 een gedachtewisseling met mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris, over het Jaarverslag 2003-2004 van het Kinderrechtencommissariaat (*Parl. St.* Vl. Parl. 2004-2005, nr. 1).

I. Toelichting door mevrouw Ankie Vandekerckhove, Kinderrechtencommissaris

Mevrouw Ankie Vandekerckhove zal vooral de onderdelen van het jaarverslag die te maken hebben met onderwijs, toelichten. Ze zal daarbij vooral ingaan op drie van de vier werkingspijlers van het Kinderrechtencommissariaat namelijk ombudsdienst, advies, communicatie en onderzoek.

Het meest opvallende zijn de meldingen aan de ombudsdienst. In het vorige werkjaar waren dat er 1 017. Om een duidelijkere inhoudelijke analyse mogelijk te maken, is er een wijziging in de registratie. Zo zijn er bijvoorbeeld de schoolopdrachten uitgehaald: dat waren er 248. Dat wijst erop dat kinderrechten in de school meer en meer aan bod komen. Daar is de commissaris tevreden over.

De schoolopdrachten zijn uit de inhoudelijke analyse gehaald omdat er anders een vertekend beeld zou ontstaan van de thema's. Schoolopdrachten kunnen immers uit allerhande thema's bestaan: kinderarbeid of scheiding. Als die bij de inhoudelijke klachten gevoegd worden, is er een niet-correcte verschuiving van de thematische aandachtspunten.

Voorts zijn er 558 klachten waarin het Kinderrechtencommissariaat advies verleend heeft. Er waren 117 vragen om informatie en in 94 gevallen van de klachten is het commissariaat tussengekomen. Dat kan gaan over bemiddeling tussen schooldirecties en leerlingen. Bij klachten beperkt de rol van het commissariaat zich in eerste instantie tot informatie en doorverwijzing naar de meer adequate diensten.

Heel veel jongeren weten nog altijd niet welke diensten precies waarvoor kunnen instaan. Soms ook, meer bij schoolsituaties dan in andere gevallen, onderzoekt het commissariaat de zaak en bemiddelt. Klachten over gezinssituaties, nog altijd de meerderheid, bevinden zich in de privé-sfeer, waarin het commissariaat moeilijker tussenbeide kan komen. Scholen zijn immers aan meer regels gebonden dan de ouders.

Binnen de thema's van het ombudswerk zijn er de laatste jaren weinig verschuivingen. De helft van de meldingen ging over problemen in het gezin. Daarnaast is er wel een stijgend aantal meldingen over onderwijsthema's, nu 21 procent of 163 klachten.

Zo'n 18 procent gaat over hulpverlening. In het verslag zijn de meldingen in detail besproken. De meldingen over onderwijs gaan bijvoorbeeld over sancties die als onterecht of niet-proportioneel met de gepleegde feiten ervaren worden. Het opvallende daarbij is dat de klagers, zowel leerlingen als ouders, het doorgaans wel eens zijn met een sanctiesysteem maar problemen hebben bij de strafkeuze of de bestraffingwijze.

Er zijn ook klachten over overschrijding van het gezag door leerkrachten en pesten door leerlingen en leerkrachten. Voorts zijn er vragen om uitleg over de regels en afspraken op school, over inclusief onderwijs en ook over huiswerk. Opnieuw wordt niet het huiswerk op zich in vraag gesteld, maar wel de planning ervan of het ontbreken van een huiswerkbeleid. Jaarlijks zijn er discussies over schoolresultaten of de motivering van attesten.

Ook zijn er vragen over studie- en schoolkeuze en leerlingenbegeleiding. Elk jaar opnieuw zijn er klachten omdat het onderwijs in Vlaanderen helaas nog steeds niet kosteloos is, ook niet die aspecten die in de eindtermen staan.

Bij de klachten over bijvoorbeeld grensoverschrijdend gedrag door leerkrachten wordt vaak door de melders zelf, hetzij leerlingen of ouders, uit schrik voor represailles gevraagd om niet tussenbeide te komen. Ze willen wel dat het Kinderrechtencommissariaat weet wat er allemaal gebeurt.

Wat het advieswerk betreft, heeft het Kinderrechtencommissariaat de voorgaande jaren onder meer gewerkt rond het participatiedecreet. Dat is ondertussen goedgekeurd. Het commissariaat heeft daarover een uitgebreid advies gegeven tijdens de hoorzitting over het decreet. Daarin stelt het commissariaat vast dat de structuren die onder het decreet worden ingevoerd een noodzakelijke maar onvoldoende voorwaarde zijn: formele participatiestructuren moeten naast meer informele

participatiemethodes staan. Er moet dus veel meer aandacht gaan naar een participatief klimaat. Er zijn scholen met goede structuren zoals leerlingenraden, maar weinig echte participatie en omgekeerd. Het decreet is dus maar een eerste stap. Aan participatie moet continu gewerkt worden en niet alleen op formele momenten bij stilgestaan worden.

Daaruit volgt het belang van de ondersteuning van scholen bij de uitbouw van dat participatief klimaat. Het is verontrustend dat op dat punt de uitvoering van het decreet nu ter discussie staat. Het steunpunt Leerlingenparticipatie krijgt geen middelen meer, ondanks de engagementen van dat steunpunt aan verschillende scholen. Ook de oprichting van het expertisecentrum is voor onbepaalde tijd uitgesteld. Het meest alarmerende is de verklaring van Onderwijs dat er in tijden van besparing vooral zal gelet worden op de primaire onderwijsuitgaven. Investeren in participatie is dus blijkbaar niet primair. Daarover maakt de commissaris zich zorgen.

Enkele jaren geleden organiseerde het commissariaat een participatieproject in 30 basisscholen. Daarover is er verslag uitgebracht in het parlement via de jaarverslagen. Op basis van die ervaringen heeft het commissariaat samen met het steunpunt Leerlingenparticipatie een werkmap voor leerkrachten in het basisonderwijs gemaakt. Het basisonderwijs heeft immers, in tegenstelling tot het secundaire onderwijs, minder praktische ervaringen met leerlingenparticipatie.

Het Kinderrechtencommissariaat had gehoopt dat de overheid die map systematisch zou verspreiden. Momenteel is dat niet mogelijk. Omdat de vraag vanuit scholen zo groot is, zal het Kinderrechtencommissariaat zelf de map laten herdrukken. Het is echter zijn taak niet om jaarlijks dezelfde basisproducten te maken, de overheid moet ervoor zorgen dat basisscholen de middelen en de ondersteuning hebben om van participatie werk te maken.

Het Kinderrechtencommissariaat had ook de suggestie gedaan om het participatiedecreet in te passen in het doorlichtingssysteem: bij doorlichting moet ook nagegaan worden hoe participatief scholen werken. De garanties dat de expertise van het steunpunt leerlingenparticipatie blijft voortbestaan, worden nu opgeborgen. Hoe zal er met eenzelfde expertise rond participatie kunnen worden gewerkt als dat aan alle netten afzonderlijk wordt overgelaten?

Vorig jaar heeft het Kinderrechtencommissariaat ook deelgenomen aan een hoorzitting over pesten op school. Dat blijft voor vele leerlingen een probleem. Het Kinderrechtencommissariaat heeft tijdens die hoorzitting een nieuwe methode voorgesteld om het pesten aan te pakken, de zogenaamde 'no blame'-aanpak. Die bestaat erin niet zozeer meer naar de schuldige en de gepeste te gaan zoeken, maar met de hele school samen te werken aan een klimaat waarin pesters geen kans meer krijgen. Het wijkt ook af van het individuele schuldmodel, onder meer omdat gebleken is dat ook de 'omstaanders' een grote (zwijgende) rol spelen in deze problematiek. Binnen de no blame-aanpak wordt de hele school betrokken en niet alleen de pesters en de gepeste leerlingen. De meeste meldingen over pesten die bij het Kinderrechtencommissariaat terecht komen, betreffen vooral pestende leerkrachten. Uit mediaberichten over het jaarverslag van Limits, een vzw bij het departement Onderwijs die ook dergelijke klachten ontvangt, blijkt onlangs ook een behoorlijke stijging van meldingen over leerkrachten die tegenover leerlingen grensoverschrijdend gedrag stellen, fysiek, verbaal, of seksueel getint. (Limits heeft in principe enkel aan aanbod naar leerkrachten.) Overigens komt alleen het zogenaamde topje van de ijsberg bij de meldpunten terecht.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft in januari deelgenomen aan een congres over inclusief onderwijs, dat hierover ook beleidssuggesties heeft geformuleerd. Het Kinderrechtencommissariaat volgt daarbij zeer duidelijk de stellingen van de VN, die de lidstaten aanzetten om in de richting van het inclusief onderwijs te gaan werken.

Volgens mevrouw Vandekerckhove komen daarbij ook wel heel fundamentele onderwijsdiscussies kijken, met name over zin en onzin van eindtermen die voor een hele groep leerlingen opgelegd worden en over het al dan niet afbreken van het buitengewoon onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft het jaar daarvoor nog gewezen op het probleem van de kosteloosheid van onderwijs. Die is door onderwijsdecreet XIII voor een deel op de helling gezet. De commissie voor Onderwijs heeft

dat decreet goedgekeurd maar is enkele maanden nadien weer met een resolutie gekomen om het debat over de kosteloosheid te heropenen.

Het Kinderrechtencommissariaat is daar zeker ook vragende partij voor. Zelfs de kosten die rechtstreeks met de eindtermen te maken hebben, blijken immers voor sommige gezinnen nog te hoog te liggen. De kosteloosheid is dus niet gegarandeerd, zelfs niet in het basisonderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft ook aandringen op de uitwerking van een leerlingenstatuut, maar niet naar het model van datgene dat begin vorig jaar de media gehaald heeft. Het pleit wel voor een leerlingenstatuut dat aansluit bij het model van de Vlaamse scholierenkoepel en waarin het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind vertaald wordt naar de schoolcontext en niet de nadruk wordt gelegd op het conflict maar veeleer op de afspraken tussen leerlingen en scholen. Met een degelijk leerlingenstatuut zou het aantal conflicten kunnen afnemen.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft ook vragen om kinderrechten nadrukkelijker in de curricula van leerkrachten en leerlingen op te nemen.

Het Kinderrechtencommissariaat is het voorbije jaar ook bezig gebleven met de aanmaak en de herdruk of de vernieuwing van publicaties voor kinderen over onderwijs en vooral met het distribueren daarvan. Daarvoor kan het rekenen op de steun van het departement Onderwijs. Uit het aantal bijbestellingen van de scholen blijkt dat zeker de publicaties voor leerlingen van de basisschool vrij succesvol zijn. Heel af en toe zijn er ook negatieve reacties.

Met de aanmaak van de werkmap en de vernieuwde Megafoon voor leerlingen heeft het Kinderrechtencommissariaat het participatieproject als project afgesloten.

Mevrouw Vandekerckhove uit tot slot een aantal bezorgdheden die bij het Kinderrechtencommissariaat leven. Zij wijst er op dat het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind, met soms heel specifieke bepalingen over onderwijs maar ook met meer algemene bepalingen die ook voor het onderwijs van belang zijn, een internationale juridische minimumnorm is. Eenieder die met onderwijs bezig is en daarvoor door de overheid erkend en/of gesubsidieerd wordt, kan, ongeacht zijn pedagogisch project, niet onder die minimumnorm.

Het Kinderrechtencommissariaat is ook bezorgd over de geringe aandacht voor participatierechten in de discussienota van de minister.

Mevrouw Vandekerckhove wijst op de slotbeschouwingen van het toezichtcomité van de VN, die elke vijf jaar naar aanleiding van de Belgische rapportage aan ons land worden teruggegeven. Op basis van het landenrapport formuleert dit comité van experts aanbevelingen voor het beleid. Het comité vindt de systematische en permanente vorming over mensen- en kinderrechten in België en Vlaanderen tamelijk ondermaats. Het vraagt ook aandacht voor een gegarandeerde toepassing van het non-discriminatieprincipe: alle kinderen moeten alle rechten uit het kinderrechtenverdrag gegarandeerd worden, ook de toegang tot scholen. Er wordt ook een aanzet gegeven om verder werk te maken van het inclusief onderwijs volgens de standaardregels die binnen de VN vastgelegd zijn. Er wordt gevraagd duidelijke maatregelen te nemen inzake het verbod op lijfstraffen, in het gezin maar ook op school. Er wordt herhaald dat kinder- en mensenrechten moeten worden opgenomen in de curricula van basis- en secundair onderwijs.

Mevrouw Vandekerckhove wijst erop dat uit de OESO-rapporten opnieuw blijkt dat Vlaanderen vooral op het vlak van cognitieve sterktes van de leerlingen goed scoort maar dat het welbevinden bij de Vlaamse leerlingen een stuk lager ligt dan in andere landen. Het ene heeft ongetwijfeld met het andere iets te maken. De aandacht voor hoe leerlingen zich op school voelen, is relatief miniem. Spijbelen bijvoorbeeld wordt vooral als een probleem van leerlingen beschouwd, terwijl er niet wordt nagedacht over de vraag waarom kinderen of jongeren, die toch per definitie leergierig zijn, van school wegblijven. Er wordt te weinig nagegaan wat er door de school kan gedaan worden.

De kinderrechtencommissaris brengt in herinnering dat zij een jaar of twee geleden een proactief advies – dat dus los staat van de decreten op de parlementaire agenda – aan de commissie bezorgde over het stijgende aantal klachten over disciplinering, tuchtmaatregelen en andere straffen. In dat advies werd gepleit voor een optreden van de minister op het vlak van bijvoorbeeld het

leerlingenstatuut, of om op te treden naar scholen hetzij bij circulaire, hetzij bij decreet. Mevrouw Vandekerckhove wil het genoemde advies weer onder de aandacht brengen, omdat er bedenkelijke vaststellingen in te lezen staan. Er staan voorbeelden in van procedures waarin de persoonlijke levenssfeer van de leerlingen niet werd gerespecteerd, en van het niet volgen van het principe dat men één keer en op proportionele wijze gestraft wordt voor eenzelfde feit. Verder zijn er voorbeelden van gebrek aan objectiviteit en van het niet volgen van de vastgelegde procedures bij uitsluiting, wat toch een ernstige straf is. De commissie Leerlingenrechten krijgt daar blijkbaar ook nogal wat gevallen over binnen. De kinderrechtencommissaris vindt dit soort zaken niet te tolereren. Zij pleit er daarom voor dat de commissie het advies zou behandelen, ook als het niet meteen past bij een lopend parlementair initiatief.

II. Vragen van de leden

De heer Werner Marginet hoorde een aantal interessante aandachtspunten. Een daarvan is het nieuwe fenomeen van het 'cyberpesten'. Het is volgens het lid vooral een probleem van de ouders, omdat die niet weten wat er aan de hand is, er geen zicht op hebben of zelfs niet beseffen dat er zoiets bestaat. Nochtans zijn in Nederland al voorwaardelijke celstraffen uitgesproken voor dit soort gedrag. Het lid vraagt zich af hoe dat in België zit. Bestaat er een wetgeving? Hij is bang dat het hele gebeuren nog in de schemerzone hangt. Tien, vijftien jaar geleden maakte het soortgelijke fenomeen van telefonisch stalken opgang. Ook toen vergde het tijd voor de politie en het gerecht wisten hoe ze dat moesten aanpakken. Men moest eerst zijn weg zoeken. Het lid hoopt daarom dat over het cyberpesten informatie zal worden verstrekt bij ouders en jongeren. Het is inderdaad een nieuw fenomeen, maar het heeft in zeer korte tijd opgang gemaakt.

Mevrouw Merckx-Van Goey is altijd blij als de kinderrechtencommissaris haar verslag komt toelichten en men daar vervolgens een gesprek kan over voeren. Het enige probleem in deze zittingsperiode is dat men als parlementslid moeilijk een omvattend zicht kan behouden op de kinderrechten. Er was vroeger al versnippering, maar nu nog meer. De moedercommissie voor deze thematiek is die van Cultuur en Jeugd, omdat de minister van Jeugd coördineert. Mevrouw Merckx pleit ervoor dat de verschillende betrokken commissievoorzitters, de kinderrechtencommissaris en de coördinerend minister gaan samen zitten om te bekijken hoe men de kinderrechten de gepaste aandacht kan geven in het parlement.

De kinderrechtencommissaris verwees naar de discussienota van de minister van Onderwijs. Maar het verslag van regering, dat normaal voor 30 september in het parlement moet ingediend zijn, heeft zij nog niet ontvangen. Naast de versnippering is er ook het probleem van de ongelijktijdige bespreking in de verschillende commissies van het onderdeel Onderwijs in het verslag van de kinderrechtencommissaris en het onderdeel Onderwijs in het regeringsverslag. Het ene vult nochtans het andere aan. Beide zijn deels een verslag van het voorbije jaar, maar van beide verwacht het lid evenzeer een stuk perspectief naar het volgende werkjaar. Maar van de regering weet men dus nog niets, al heeft mevrouw Merckx vernomen dat het verslag vrijdag op de agenda van de regering zou staan. Zij denkt dat de commissie alleszins het onderdeel Onderwijs nog eens heel specifiek moet bekijken, gekoppeld aan de intenties van de betrokken minister. Maar het feit dat het ene niet samen met het andere kan, is toch wel een verarming van het debat. De kinderrechtencommissaris kan immers geen commentaar geven op de suggesties van de regering, want die zijn er nog niet. Mevrouw Merckx wil er een aandachtspunt van maken om beide verslagen over dit punt de volgende keer wél samen te bespreken in de commissie. Maar zelfs dan is men nog ver van waarvan men droomt, namelijk dat er tegelijk met de verslagen van de kinderrechtencommissaris en de regering ook verslagen zouden zijn van de kinderrechtencoalitie en de jongeren zelf. Dat laatste hoeft niet elk jaar, maar is om de paar jaar toch wel een goede oefening in participatie. Ook dat moet samen met de andere commissies, in het bijzonder Jeugd, besproken worden.

Vervolgens gaat mevrouw Merckx-Van Goey in op de onderdelen van het verslag zelf. Zij noemt het ombudswerk, de informatie, het advieswerk en het onderzoek. Het lid is blij dat in elk van die onderdelen iets over onderwijs is terug te vinden. Onderwijs neemt namelijk het grootste deel in van de tijdsbesteding van jongeren. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat 22 procent van de meldingen aan het Kinderrechtencommissariaat over onderwijs blijken te gaan. De spreker pleit ervoor dat aan de kinderrechtencommissaris wordt gevraagd om daar zeker op door te gaan, gezien onderwijs

een exclusieve gemeenschapsbevoegdheid is. Het grootste deel van het ombudswerk gaat wel naar de gezinssituatie en de relatie met hulpverlening, maar daar moet men voor een deel van de oplossing op de federale overheid rekenen. Zij geeft er daarom de voorkeur aan om bewust en principieel werk te maken van datgene waarover men de volledige bevoegdheid heeft. Er is voortgang nodig, het volstaat niet om akte te nemen van de meldingen. Kortom, mevrouw Merckx houdt een pleidooi om onderwijs absoluut prioriteit te geven in het bewerkstelligen van oplossingen voor de gemelde klachten.

Wat de informatie en de communicatie betreft, zei de kinderrechtencommissaris dat de samenwerking met het departement Onderwijs heel vlot loopt. Dat is niet alleen kostenbesparend, maar garandeert ook dat de informatie overal en bij alle jongeren terechtkomt. Dat kan niet anders dan verder ondersteund worden. Mevrouw Merckx is er ook van overtuigd dat het materiaal gepast is, al erkent zij meteen dat zij zelf te weinig expert is om daarover te oordelen.

De adviezen en de aanbevelingen zijn natuurlijk voor de experts van de commissie Onderwijs. Wat mevrouw Merckx-Van Goey wel wat mist in het verslag, is wat de kinderrechtencommissaris tijdens de presentatie van het jaarverslag zei over de toekomst. Dat is natuurlijk de eeuwige discussie: moet een dergelijk verslag alleen over het verleden gaan of is het ook een moment om op punt te stellen hoe het staat met het door het parlement goedgekeurde beleidsplan 2003-2008? Mevrouw Vandekerckhove sprak wel over de juridische positie van de minderjarige, de garantie van het recht op informatie, en het waken over de toegankelijkheid van de voorzieningen in jeugdwerk en onderwijs. Wat dat laatste betreft, mag men er inderdaad niet van uitgaan dat, als er voor de door de overheid gesubsidieerde en gecontroleerde voorzieningen evenwichtige regels bestaan, dat dit dan ook in de praktijk automatisch zo is. Men moet nakijken of de geest van de regelgeving wel verwerkelijkt wordt in de praktijk.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey is geïnteresseerd in mevrouw Vandekerckhoves onderwijsplannen en in haar visie op de samenwerking tussen het Kinderrechtencommissariaat en het Vlaams Parlement in het algemeen en de commissie voor Onderwijs in het bijzonder. Het Kinderrechtensecretariaat doet suggesties, reageert op agendapunten en brengt autonoom advies uit, maar rekent erop dat het Vlaams Parlement er rekening mee houdt. Volgens de spreekster is de bespreking van het Jaarverslag 2004 het aangewezen moment om vooruit te blikken, afspraken te maken en suggesties te doen.

Mevrouw Marie-Rose Morel vraagt hoe de samenwerking met de vzw Limits verloopt.

Mevrouw Sabine Poleyn vindt de aanbevelingen van het Kinderrechtencommissariaat zeer goed. Ze voegt er wel aan toe dat het aantal aanbevelingen omgekeerd evenredig is met de mate waarin het onderwijs rekening houdt met de kinderrechten.

Voor mevrouw Poleyn is de bepaling dat het onderwijs meer is dan leren alleen, het allerbelangrijkste. Veel betrokkenen – leerlingen, leerkrachten, ouders en parlementsleden – vergeten deze vaststelling echter. De spreekster benadrukt dat het onderwijs een levensbrede vorming is die mensen voorbereidt op een volwassen zelfstandig bestaan. Ze beseft evenwel dat ze niet meer kan doen dan benadrukken.

De spreekster beaamt het belang van participatie, maar de oprichting van een steunpunt of expertisecentrum met een jaar uitstellen zal de participatie niet doen stilvallen. Ze vertrouwt op de verantwoordelijkheid en dynamiek binnen de scholen. De spreekster hoopt net zoals de Kinderrechtencommissaris dat het expertisecentrum volgend jaar van start kan gaan.

Mevrouw Poleyn is het eens met de opmerkingen over het welbevinden op school. Omdat het onderwijs heel kennisgericht is, vergeet men vaak de brede mens achter de leerling. In die zin nodigt de spreekster het Kinderrechtencommissariaat uit suggesties te doen om spijbelen tegen te gaan. De commissie Onderwijs wil spijbelen immers grondig aanpakken. Het Kinderrechtendossier heeft een rol te vervullen in dit dossier.

De brede school is een nieuw concept. Het zorgt volgens mevrouw Poleyn voor een nieuwe dynamiek die de wereld binnenbrengt in de scholen en de scholen tegelijk openbreekt. Het beleid dient deze dynamiek te stimuleren.

De heer Gilbert Van Baelen is het als ancien gewoon mevrouw Vandekerckhove te mogen verwelkomen in de commissie Onderwijs. Hij is blij dat mevrouw Merckx-Van Goey een en ander vanuit een helikopterperspectief benadert. Hij geeft eerlijk toe dat zelf niet te kunnen, en heeft enkel het hoofdstuk over onderwijs bestudeerd. De verhouding tussen de Vlaamse regering, het Vlaams Parlement en de paraparlementaire instellingen moet echter geactualiseerd worden, omdat hij de indruk heeft dat aanbevelingen en suggesties genegeerd worden.

Dat het pestgedrag van leerlingen stijgt, kan volgens de spreker inderdaad verklaard worden door het stijgend aantal meldingen. Dat het pestgedrag van leerkrachten stijgt, doet de heer Van Baelen de wenkbrauwen fronsen. Hij ging er immers nog altijd vanuit dat leerkrachten mondiger zijn dan de leerlingen. Hij vraagt bijkomende uitleg over de aard van de klachten.

De heer Gilbert Van Baelen is het volledig eens met de opmerkingen van mevrouw Vandekerckhove over participatie, maar hij blijft geloven dat minister Vandenbroucke alsnog met middelen voor de dag zal komen om de participatieondersteuning voort te zetten. Het verdwijnen van een steunpunt zal de participatie in de scholen zelf echter niet doen stilvallen. Hij omschrijft het voornemen wel als een gigantisch slecht signaal. Positief geëvalueerde overheidsprojecten liquideren, kan nooit de bedoeling zijn.

De heer Van Baelen vraagt vervolgens bijkomende uitleg bij de eerste bezorgdheid: niet elke onderwijsbetrokkene beschouwt het Kinderrechtenverdrag als minimumnorm. De spreker vermoedde niet dat daarover onenigheid bestond in Vlaanderen.

De opmerking over de verhouding tussen het cognitieve en het welbevinden vindt de spreker terecht, ook al benadert hij deze verhouding op een veel voorzichtiger manier. In landen waar het welbevinden hoog is, is het cognitieve heel laag. Waar het welbevinden lager is dan in Vlaanderen, is de negatieve uitstroom hoger. Er is een spanningsveld tussen de verwachtingen van de samenleving en de arbeidsmarkt, en de leuke klas. Elke school probeert het welbevinden van de leerlingen te bevorderen, ook al is dat niet altijd even evident.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck, *commissievoorzitter*, feliciteert het Kinderrechtencommissariaat met zijn uitgebreid en concreet rapport. Het rapport bevat geen psychologische bespiegelingen, maar concrete aanwijzingen die perfect toepasbaar zijn in het dagdagelijkse onderwijs.

Vervolgens vraagt de voorzitter of scholen uitgesloten leerlingen moeten begeleiden om een nieuwe start te kunnen nemen. Er zijn klachten dat niet altijd voor begeleiding wordt gezorgd. Aangezien kinderen recht hebben op onderwijs, vraagt de voorzitter of het aangewezen zou zijn scholen die niet in begeleiding voorzien, te bestraffen.

Nogal wat scholen sluiten een contract af met moeilijke leerlingen. Welke ervaring heeft het Kinderrechtencommissariaat daarmee? Komt dat vaak voor? Levert het resultaat op? Hoe bindend is dergelijk contract?

Mevrouw Van Kerrebroeck, heeft bedenkingen bij de huidige spijbelregelgeving. Het aantal dagen dat een leerling afwezig mag zijn, is te hoog. Hoe langer een kind wegblijft uit school, hoe moeilijker het is om terug te keren. De spreekster pleit ervoor het toegestane aantal afwezige dagen te beperken en vraagt de mening van het Kinderrechtencommissariaat daarover.

De voorzitter vindt overigens dat het Jaarverslag niet diep genoeg ingaat op spijbelen. In het Gentse deeltijdse onderwijs spijbelt meer dan 30 procent van de leerlingen. Spijbelen wijst op verborgen problemen of op een gebrek aan welbevinden.

Over dat welbevinden heeft de voorzitter haar bedenkingen: af en toe moeten leerlingen eens tegen hun zin in school kunnen zitten. Daar mag uiteraard commotie rond gemaakt worden. Leerlingen mogen solidair zijn met elkaar. Leerkrachten moeten daar maar mee om kunnen. Al beseft de voorzitter dat ook leerkrachten vaak kwetsbare mensen zijn.

De suggestie om commissieoverschrijdend te werken, zal de voorzitter eens bestuderen met de voorzitter van de commissie voor Jeugd, de voorzitter van de commissie voor Welzijn en de Kinderrechtencommissaris.

Mevrouw An Michiels verwijst naar de opmerking van mevrouw Vandekerckhove dat het pesten door leerkrachten de laatste jaren zou toenemen. Kinderen en ouders melden dit vaak wel, maar vragen dat het Kinderrechtencommissariaat niet zou tussenkomen. Ze wil weten wat men met dergelijke meldingen doet.

– *Antwoord van de Kinderrechtencommissaris*

Mevrouw Vandekerckhove wil de vragen beantwoorden in de volgorde waarin ze zijn gesteld. Over cyberpesten heeft ze nog niet veel klachten ontvangen. Vorig jaar was er een klacht, dit jaar nog geen enkele. Het Kinderrechtencommissariaat baseert zich evenwel niet alleen op klachten. Langs andere kanalen werden inderdaad alarmerende signalen opgevangen over cyberpesten. In essentie blijft dit een pestprobleem, al is het kanaal verschillend.

Het vervelende is dat de pester zijn slachtoffer kan blijven achtervolgen tot in de slaapkamer. Als het pesten beperkt blijft tot de school, dan kan men na school tenminste nog veiligheid vinden thuis of in de vrijetijdscontext zoals bv. het jeugdhuis. Dit fenomeen lijkt inderdaad op stalking, maar het aanpakken van de daders alleen leidt op termijn zelden tot goede oplossingen. De respectvolle omgangsvormen waarop de no blame-aanpak focust, zijn volgens haar belangrijker.

In Engeland heeft men veel ervaring met pesten, zeker in de 'boarding schools', waar het denigrerend behandelen van jongere door oudere leerlingen bijna ingebakken in het systeem lijkt te zijn. De no blame-aanpak heeft er in bepaalde scholen positieve effecten gehad. In het pestprobleem zijn niet alleen de pester en de gepeste belangrijk, maar ook de leerlingen en de leerkrachten die toekijken en niets doen. Bij de no blame-aanpak wordt de hele school betrokken.

De meeste scholen hebben nu ook al antipestplannen. Dan wordt gezocht naar de beste manier om de pesters een halt toe te roepen. Als men ze op school kan doen stoppen, is de kans echter groot dat ze via andere kanalen zullen beginnen werken. Het probleem is ook dat niet iedereen weet wat er in de antipestplannen staat. De opmaak van een dergelijk plan moet gebeuren in overleg met alle betrokkenen: ouders, leerkrachten en leerlingen. De no blame-aanpak biedt daarvoor meer ruimte. Door het overleg met alle betrokkenen kan ook het probleem van het gebrek aan kennis worden opgelost. Pesten is een probleem van alle scholen en moet dan ook overal bespreekbaar zijn.

Ze is het volmondig eens met de oproep om de versnippering van het kinderrechtendebat tegen te gaan. In het oorspronkelijke decreet betreffende het Kinderrechtencommissariaat stond dat het jaarverslag in de plenaire vergadering moest worden voorgesteld en dat het naar de commissies kon verstuurd worden. Het voordeel van een bespreking in de plenaire vergadering is dat de kinderrechten in het algemeen minstens een keer per jaar aan bod komen in de plenaire vergadering. Het nadeel is echter dat de kinderrechtencommissaris niet kan reageren in de plenaire vergadering. Daarom verwacht ze meer heil van geregelde tussenkomsten in de commissies. Het verwijzen naar commissie heeft echter het nadeel dat niet langer alle parlementairen zaken over kinderrechten en de werking van het Kinderrechtencommissariaat opvangen.

Naar aanleiding van de evaluatie heeft het Vlaams Parlement een artikel toegevoegd aan het decreet. De bespreking van het verslag gebeurt nu in de commissie en kan eventueel naar de plenaire vergadering worden verstuurd. De parlementsleden moeten dus het initiatief nemen voor een bespreking in de plenaire vergadering. In de voorbije jaren werd het verslag altijd voorgesteld in de commissies voor Welzijn en voor Onderwijs. Ze hoopt dat het dit jaar ook kan worden besproken in de commissie voor Jeugd en dat niet alleen omdat de kinderrechten nu in die portefeuille werden ondergebracht. Ook in commissies als die van Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening en Milieu worden zaken besproken die van belang zijn voor minderjarigen maar de link met kinderrechten ligt daar moeilijker. Indertijd werd aan het parlement ook gevraagd dat er eens in het jaar, rond 20 november, een ad hoc commissie voor Kinderrechten zou worden opgericht, met leden van alle commissies. Dat is echter niet gebeurd.

Het Kinderrechtencommissariaat blijft een adviesorgaan. Het kan geen kant-en-klare oplossingen aanreiken, maar het kan wel een advies formuleren over de verplichtingen van Vlaanderen in het kader van het Kinderrechtenverdrag. Voor het regeringsverslag gelden dezelfde suggesties. Het moet naar alle parlementsleden kunnen worden gestuurd en

het moet bespreekbaar zijn. Het algemene kinderrechtenverdrag wordt verarmd doordat men er alleen uithaalt wat past binnen een bepaald bevoegdheidsdomein. De sterkte van het verdrag is echter net dat het de betrokkenen ertoe aanzet om met alle basisprincipes aan de slag te gaan.

Ze merkt op dat de andere verslaggeving waar sommige leden naar vragen, reeds bestaat. Ze denkt daarbij aan de verslaggeving vanuit ngo's en vanuit jongeren zelf. Het verslag van de Kinderrechtencoalitie is redelijk omvattend en is terug te vinden op de website van de Kinderrechtencoalitie. Het wordt slechts een keer om de vijf jaar opgemaakt als een alternatief rapport dat naar Genève wordt gestuurd. Ook de 'What do you think'-jongeren hebben nogal wat ruchtbaarheid gegeven aan hun verslag. Ze zijn er bijvoorbeeld mee naar het federale parlement getrokken. Deze verslagen worden niet jaarlijks opgemaakt, maar bevatten voldoende suggesties zodat men er wel een paar jaar kan mee bezig zijn. Ze betreurt dat deze verslagen niet besproken worden.

Onderwijs is een aandachtspunt van het Kinderrechtencommissariaat omdat het zo belangrijk is in het leven van kinderen en jongeren. Ze roept de parlementsleden op gevolg te geven aan de suggesties, ook al hebben die niet altijd te maken met de organisatie van het onderwijs. In een tuchtdossier geeft het Kinderrechtencommissariaat aanzetten tot oplossingen, maar als het parlement zich engageert om daarmee door te gaan, kan het nog een grotere inbreng doen. De inzet van het commissariaat moet echter over alle beleidsdomeinen worden gespreid.

De laatste jaren besteedt het jaarverslag volgens haar al meer aandacht aan toekomstperspectieven. Het decreet vraagt vooral wat het commissariaat heeft gedaan met de middelen waarover het beschikt. Het activiteitenverslag zal daarom altijd een belangrijk onderdeel zijn van het verslag. Uiteraard is het handig een verkorte versie van de adviezen in het jaarverslag te hebben zodat men niet telkens naar de website moet gaan kijken. Bij de aanbevelingen wordt ook meer toekomstgericht gewerkt en in het beleidsplan staan thema's die voor de voorbije jaren op de agenda staan. De teksten van het jaarverslag worden wel een tweetal maanden voor de voorstelling afgerond. Bij de voorstelling van het verslag op 17 november, woedde de participatiestorm volop, maar in het jaarverslag was daarover natuurlijk niets terug te vinden. Dan komt het erop aan om op het moment zelf op deze actuele evoluties in te pikken.

Het opmaken van de onderwijswetgeving is één zaak, de praktijk een andere, werd opgemerkt. Mevrouw Vandekerckhove denkt dat het Kinderrechtencommissariaat hier zijn rol opneemt via de klachtenbehandeling. Volgens haar moeten echter ook nog andere instanties hierop reageren. Ze denkt daarbij aan de commissie Leerlingenrechten en aan de Vlaamse Scholierenkoepel, die beschikken over belangrijke informatie uit de praktijk. Ook de inspectie is volgens haar belangrijk. Bij de doorlichtingen van de scholen kunnen belangrijke toetsingen gebeuren, in de mate dat dit nog niet gebeurt. Zo kan men nagaan hoe de onderwijswetgeving in de praktijk kan toegepast worden.

Er werd gevraagd naar meer suggesties voor het Vlaams Parlement. Ze stelt dat het Kinderrechtencommissariaat hier wat moet schipperen. Het is makkelijker om adviezen te formuleren rond ontwerpen van decreet die op de agenda staan. Dan is het duidelijk dat er rond het betrokken thema een zekere interesse bestaat binnen de parlementaire gemeenschap. Proactieve adviezen liggen moeilijker.

Het advies rond tucht en disciplinering in deze commissie is volgens haar een goed voorbeeld. Verschillende commissieleden vonden dit interessant, maar dat betekent nog niet dat er ook gevolg wordt gegeven aan de adviezen. Volgens haar moet het Kinderrechtencommissariaat vooral adviezen geven. Ze is wel bereid om sommige dingen te pushen, maar het zijn vooral de parlementsleden zelf die moeten zorgen voor de verdere opvolging.

Er is geen formele samenwerking met Limits. Aanvankelijk was Limits opgericht om zich bezig te houden met het pestgedrag van volwassenen. De eerste jaren draaide de werking van Limits vooral rond het pestgedrag onder leerkrachten zelf. Daar was dus de wetgeving over pesten op de werkvloer van toepassing en leerlingen vallen daar nog altijd niet onder. Limits is zich blijkbaar wel ook gaan toeleggen op leerlingen vanwege de klachten die er binnenkomen. Het is de eerste keer dat Limits concreet ingaat op de verhouding leerlingen-leerkrachten. Dat heeft men voordien nooit gedaan. Het verslag is vorige week net binnengekomen. Naar aanleiding daarvan zal er wel overleg zijn.

Verder verdient het aanbeveling om het concept 'brede school' uit te diepen. De kinderrechtencommissaris heeft daarover al een paar dingen opgevangen, ook van de minister zelf. Het debat zit in de beginfase. De mosterd wordt in Nederland gehaald.

Ze onderschrijft de bedenking over de dynamiek die er al in scholen is, met of zonder steunpunt. Ze is evenwel bang voor de scholen waar die dynamiek niet aanwezig is of voor de scholen waar de weerstand tegen participatie nogal groot is. Men moet durven erkennen dat die er ook zijn, en daar kan een aanbod stimulerend werken. Ook al zijn er scholen zeer goed bezig – het was trouwens de bedoeling van de map om de zelfredzaamheid van de scholen te verhogen – toch blijven er vragen om ondersteuning komen. Ze kunnen niet alles zelf en ze willen graag 'good practices', bijvoorbeeld over de manier waarop men leerlingen van een bepaalde leeftijd het best aanpakt.

In het buitengewoon onderwijs bijvoorbeeld waren er heel veel mensen vragende partij om de map te herwerken. Ze hoopt dat het expertisecentrum niet louter wordt opgericht, maar dat het ook de praktijk kan blijven ondersteunen en dat men het veld kan blijven opgaan om scholen te begeleiden. Ze merkt op dat de VSK daarvoor noch de expertise noch de doelstellingen heeft. De VSK ondersteunt leerlingenraden en de participatieorganen van leerlingen. Het is veel gevraagd van de VSK rekening houdend met de middelen die ze hebben, om het hele schoolleven te ondersteunen.

Wat gebeurt er met de zaken die de paraparlementaire instellingen aanbrengen aan het parlement? De kinderrechtencommissaris heeft de indruk dat het nieuwe ervan af is. Men weet dat die instellingen er zijn en ze draaien voort. Ze herhaalt uitdrukkelijk de vraag om gebruik te maken van de diensten van het Kinderrechtencommissariaat, om de dienst op te zoeken in verband met thema's die met kinderrechten te maken hebben en om het Kinderrechtencommissariaat op hoorzittingen uit te nodigen. Ze beweert niet dat het commissariaat alles weet over kinderen en jongeren, maar het is wel zijn taak om adviserend op te treden. Men probeert zo goed mogelijk adviezen te maken. Het is aan de leden om daar iets mee te doen. Onder andere door de jaarverslagen en de adviezen probeert het Kinderrechtencommissariaat om de aandacht gaande te houden en men hoopt dat daaraan gevolg wordt gegeven.

Als een leerling vraagt om niets te doen met zijn verhaal over gepest worden door een leerkracht, wordt daarmee rekening gehouden. In die gevallen bestaat nl. het risico dat een tussenkomst de zaken kan doen escaleren. Verder moet men er ook rekening mee houden dat niet elke klacht de volledige of correcte informatie bevat. Er wordt altijd onderzocht of het verhaal wel klopt. In het ombudswerk werkt men principieel vanuit het mandaat van de minderjarige. Als die vraagt om iets te doen, zal er iets gebeuren. Als die vraagt om niets te doen en het is ernstig, zegt de ombudswerker wat de gevolgen zijn van het blijven zwijgen. Er kan niets veranderen als er niets wordt gedaan. Men legt uit wat men er wel kan worden gedaan en dat men voorzichtig en discreet te werk gaat. Soms is de leerling wel bereid om toch iets te doen. Het gebeurt ook dat de jongere gewoon even zijn of haar verhaal kwijt wil om te laten weten wat er allemaal gebeurt. Alles hangt af van de manier waarop de vraag wordt geformuleerd.

Men mag niet vergeten dat de leerkracht vast benoemd is en juridisch in een heel comfortabele positie zit. Voor de leerling is dat veel minder het geval. Ook moreel gezien is er een machtsonevenwicht waar men niet altijd omheen kan, als een leerling iets zegt over een leerkracht.

Aan vastbenoemde leerkrachten is weinig te doen, ook al zijn de feiten tamelijk ernstig. Enkele jaren terug heeft een schooldirecteur zelf het Kinderrechtencommissariaat aangesproken omtrent een leerkracht die verdacht werd van seksueel misbruik, maar er niets kon tegen doen omdat er strafrechterlijk geen bewijzen waren. Er was geen hard feitenmateriaal, maar heel wat leerlingen, ouders en leerkrachten vertelden hetzelfde verhaal. Vaak bestaat de "oplossing" erin dat men de leerkracht een andere functie geeft of in een andere schoolafdeling plaatst.

Aan het probleem zelf wordt echter niets gedaan. Meestal zijn het de leerlingen die van school veranderen. Het is een heel complex verhaal. Volgens de strafrechterlijke logica kan men niets oplossen want men heeft geen bewijzen. Of er is de vraag of iemand systematisch uitschelden al dan niet een misdrijf is? Een dergelijke situatie zorgt er wel voor dat een leerling zich niet meer goed voelt op school

en soms ook begint weg te blijven. Dan wordt ineens de leerling een 'spijbelprobleem' terwijl er andere elementen aan de basis van het spijbelen liggen. Dergelijke zaken gebeuren en men moet daarvoor aandacht hebben.

Wat betreft het evenwicht tussen het cognitieve en het welbevinden, stelt de kinderrechtencommissaris uiteraard niet dat het cognitieve overboord moet worden gegooid, maar ze meent wel dat het evenwicht in Vlaanderen toch wel zoek is. Ze is het ermee eens dat het ideale schoolsysteem inderdaad niet een systeem is waar het alleen maar leuk is in de klas. Bij wijze van klein voorbeeld haalt ze eigen ervaringen aan. Ze heeft na de humaniora een jaar in Amerika gewoond in het kader van een uitwisselingsprogramma. Het Amerikaanse schoolsysteem is niet het ideale, maar ze werd aangenaam getroffen door het feit dat ze daar veel liever naar school ging dan in Vlaanderen omdat er, naaste het louter leren, van alles gebeurde in en rond de school. Er was een sportclub, een theater, een schoolkrant aan de school verbonden; het curriculum was niet enkele cognitief ingevuld; er was interactie met de verenigingen in het dorp.

Het Amerikaanse model is niet perfect want over het niveau zijn er heel wat vragen te stellen. Wat evenwel het concept 'brede school' betreft ligt het evenwicht tussen zich goed voelen op school (wat niet betekent dat het altijd leuk moet zijn) en het kunnen scoren op leervlak. De school moet zowel een leer- en een leefomgeving zijn.

Voor het Kinderrechtencommissariaat is het van belang dat de school niet alleen moet voorbereiden op morgen, maar dat de school de leerlingen hier en nu moet kunnen laten zijn wie ze zijn. De school is niet alleen een fabriek tot het aanmaken van perfecte werknemers en perfecte burgers. Het gaat om het leven van kinderen hier en nu. Dat is hun werk. Ze moeten niet naar school gaan om in de toekomst op de arbeidsmarkt terecht te kunnen komen. Ze gaan alle dagen hier en nu werken op school. Voor volwassenen is dat geen werk, maar voor kinderen is dat hun dagelijkse leefomgeving en men kan niet altijd verwijzen naar wat men nu moet doen voor wat men later dient te worden. De aandacht dient veel meer te gaan naar wat scholen hier en nu voor de kinderen betekenen.

Wat betreft de verplichting om leerlingen naar andere scholen te begeleiden stelt de kinderrechtencommissaris dat dit niet altijd gebeurt. Ze weet evenwel niet of sancties daaraan iets kunnen verhelpen. Verder is de vraag welke sancties er kunnen worden getroffen. De enige sanctie die misschien helpt, is het intrekken van de subsidies. Hoe wordt nagegaan of een school geen inspanningen doet? Er zijn scholen die inspanningen doen om een leerling naar een andere school te begeleiden, maar het gebeurt dat de andere school die leerling ook niet wil. Leerlingen, ook de moeilijke, hebben nog altijd recht op onderwijs. Soms doet een school inspanningen, maar die worden niet altijd opgevolgd. Het is vaak moeilijk aan te tonen wat de aanwijsbare fout is. Ze is zelf geen voorstander van sancties, maar ze vindt wel dat scholen daarop moeten kunnen worden aangesproken.

Wat betreft de contracten zijn er een paar dossiers waar er gekozen wordt voor een tussenoplossing en er met een contract wordt gewerkt. In principe gaat men een contract aan op vrijwillige basis van beide partijen. Als een leerling te horen krijgt, dat hij ofwel een contract moet tekenen ofwel buiten vliegt, is er van vrijwilligheid niet veel sprake meer. De kinderrechtencommissaris stelt voor om een andere naam te gebruiken, zoals een laatste kans of dergelijke, maar contract is een verkeerd woord. Een dergelijke aanpak biedt kansen om aan de leerling duidelijk te maken dat er op school bepaalde afspraken gelden, dat hij of zij welkom is maar dat hij of zij de afspraken moet nakomen.

Tijdens een contractbespreking gebeurt het dat er dieper wordt ingegaan op de redenen waarom de jongere zich niet aan die afspraken houdt. Op die manier kan men via overleg tot oplossingen komen. In de klachtendossiers is er daarover weinig ervaring.

Wat betreft het spijbelen is de vraag hoe men bij de leerlingen een gevoel van verbondenheid krijgt met de school. Het gaat dan ook om een echte 'schoolspirit' onder de leerlingen. Hoe die wordt gecreëerd, is een ongrijpbaar proces. Dat is wel belangrijk voor het spijbelen.

Er zijn daarover geen klachten. Kinderen gaan niet komen klagen dat ze hebben gespijbeld. Er bestaan verschillende soorten spijbelen: de problematische vorm en datgene wat vroeger kattenkwaad was, maar nu vaak een probleem van maatschappelijke overlast is. Een pak spijbelaars zijn absoluut niet gebaat met het problematiseren van spijbelen. Als

men spreekt over deeltijds onderwijs, heeft men het over het grotere geheel van het watervalsysteem en het herwaarderen van alle vormen van onderwijs. Een waterdichte oplossing voor spijbelproblemen heeft de kinderrechtencommissaris helaas niet. Ze vindt het wel belangrijk om in de discussie betrokken te blijven en ook bij de spijbelaars zelf na te gaan hoe het zover is kunnen komen. Wat heeft men niet gevonden op school van wat men zocht? De ingrepen om de leeftijd op te trekken tot 18 jaar, zijn nefast geweest voor onder andere het spijbelprobleem.

Die wetgeving is ingegaan op het leven van jongeren van elke dag; die eigenlijk andere doelstellingen moest dienen, namelijk de jongerenwerkloosheidscijfers minder dramatisch te maken. Met ideeën om meer naar modulaire systemen en deelattesten te evolueren en om uit een schoolcarrière te halen wat er te halen valt, moet er zeker worden voortgewerkt.

Wat betreft de vraag van de heer Van Baelen over het IVRK als minimumnorm over alle netten heen, stelt de kinderrechtencommissaris dat ze daarop een beroep blijven doen. Ze heeft contacten met diverse scholen van verschillende netten, ook de kleine. Men weet niet altijd duidelijk of en in hoeverre dat het Kinderrechtenverdrag ook op hen van toepassing is.

Sommige scholen zien kinderrechten als een overheidszaak en distantiëren zich ervan. Er is dus toch weerstand. Dat probleem stelt zich in alle netten. De minister wil de autonomie van netten en scholen meer kansen geven. Dat houdt voor de commissaris in dat ook de verplichtingen van de overheid gedelegeerd moeten worden of dat de overheid tenminste toezicht houdt op de uitvoering van die verplichtingen. Het Kinderrechtencommissariaat heeft scholen bezocht die de kinderrechten een zaak van de regering vinden en enkel verwijzen naar het eigen pedagogisch project. Niet alle kinderrechten worden verwoord of gegarandeerd in elk pedagogisch project.

– *Repliek van de leden met antwoord van de kinderrechtencommissaris*

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey zegt dat het Kinderrechtencommissariaat de opdracht heeft om een dialoog aan te gaan met kinderen maar ook met organisaties. De Kinderrechtencoalitie vergemakkelijkt een en ander voor het welzijnswerk en het commissariaat. Ze erkent de goede invloed van de kinderrechtencommissaris daarin. Het is echter niet zo duidelijk welke contacten er zijn met onderwijsorganisaties. In het project Kracht van je stem heeft het Kinderrechtencommissariaat wel een inbreng, niet alleen informatief maar ook conceptueel. Dat project van de onderwijsraad is nu toevertrouwd aan het parlement zelf. Hoe verloopt de netwerking met onderwijsorganisaties? Wat zijn de plannen daarvoor? Hoe kan dat beter?

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey denkt dat de slotbeschouwingen van Genève en het Vlaams Actieplan moeten besproken worden in aanwezigheid van de regering.

Mevrouw Ankie Vandekerckhove antwoordt dat het Kinderrechtencommissariaat in de stuurgroep van Kracht van je stem zit. Eén van de publicaties van vorig jaar is nagezien en aangepast door het Kinderrechtencommissariaat. Dat moet systematisch gebeuren. Kracht van je stem handelt vooral over informatie over het democratische bestel. Kinderrechten is daar een onderdeel. Bij herziening van publicaties daarover zou het commissariaat betrokken worden. Binnenkort zijn trouwens het Kinderrechtencommissariaat en de Kracht van je stem samen aanwezig op een VLOD-beurs – een beurs voor leerkrachten. Er zijn dus goede contacten.

Daarnaast is er ook geregeld overleg met de Vlaamse Scholierenkoepel en de Leerlingenkoepel en ook, maar in mindere mate en minder formeel, met de verschillende netten en de oudervereniging. Zij worden altijd op de hoogte gebracht van de publicaties en de standpunten van het commissariaat. Er wordt wel systematisch overlegd met de Vlaamse Jeugdraad, daar passeren alle thema's in verband met jongeren de revue, dus ook onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat was ook nauw betrokken bij een werkgroep Inclusie van het departement Onderwijs. Daaruit zijn een reeks aanbevelingen gedistilleerd over inclusief onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat heeft als waarnemer zitting in de commissie van de VLOR over de gelijke kansen. De Kinderrechtencoalitie is natuurlijk het meest bezig met kinderrechten. In de andere structuren zijn kinderrechten een onderdeel van een groter geheel. Niets belet om dat

uit te breiden, het Kinderrechtencommissariaat is daartoe bereid.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey denkt dat de organisaties die het verslag lezen zich misschien meer tot het Kinderrechtencommissariaat zullen wenden.

Met die conclusie waaruit de hoop blijkt dat het verslag gelezen wordt, sluit de voorzitter de vergadering.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Werner MARGINET Monica VANKERREBROECK